

Tips til fastholdelse af junior- og tropsspejder

Spejdernes håndbog Særudgave

Der er "lånt" tekst og billeder fra:

Spejdernes håndbog – Den røde tråd
Samlet af Don Juul Madsen

Hej!

Velkommen til.

I har et helt normalt problem i gruppen.

Hvordan fastholder man som gruppe de store/ældre spejder i gruppen?
Det skal vi, i dette hæfte prøve at finde nogle løsninger på.

Indhold

Forord:	5
Indledning til vigtige elementer som I, i gruppen, skal være opmærksom på.	5
Lad os komme i gang, skal vi ikke starte med at se en film?	5
Fastholdelse af spejderne.	6
Sæt jer ned i gruppebestyrelsen, og beslut hvilken type af spejder som gruppen ønsker at "producere"	7
Sæt mål for de forskellige grene.	7
Lav en beskrivelse/målkravliste, og hold fast i dem. Det er vigtigt, at undgå at gruppen zig zak hele tiden.	7
Ledernes opgave	8
Planlægning af spejdermøderne.	8
Intro:	8
Årshjulet:	10
Gode råd til lederne og bestyrelsen.	14
Egne noter:.....	15

Vi er spejdere, fordi det er sjovt. - og det er det vigtigste!

Men for at det skal blive sjovt, må også dine spejder også yde en indsats. Det er ofte de aktiviteter, der kræver den største indsats, som giver den bedste oplevelse.

De to sætninger giver et godt billede af hvad der skal til for at fastholde junior-, trops- og klanspejder.

Forord:

Dette hæfte kommer ikke til at give jer:

- "De vise sten",
- "Den hellige gral"
- Løsningen over alle løsninger som klare alle jeres problemer.

Der findes ikke en løsning, da løsningen er bestemt ud fra hvordan I er som gruppe, som ledere og hvilke spejder som I har.

Hvis jeg virkelig havde fundet "de vise sten", "Den hellige gral" eller Løsningen over alle løsninger som klare alle jeres problemer, som kunne fjerne straf, så ville jeg være en rig mand, da folkeskolerne, uddannelses institutioner og erhvervslives ville betale gode penge for at få adgang til "Løsningen over alle løsninger".

Det som I kan få i stedet for er en beskrivelse af hvilke elementer som I skal være opmærksom på.

Indledning til vigtige elementer som I, i gruppen, skal være opmærksom på.

Som en kort indledning, vil jeg starte med at sige at jeg henter mange af oplysningerne i en anden af mine håndbøger (Den røde tråd i spejderarbejdet). Har du/I læst den så er det nok meget begrænset hvad du ville kunne få ud af denne håndbog. For at undgå at der står det samme i de to håndbøger, vil du opleve, at jeg henviser til "den røde tråd i spejderarbejde", hvis du har behov for at grave lidt mere ned i de forskellige beskrivelser.

Lad os komme i gang, skal vi ikke starte med at se en film?

Hvordan viser man en kort film i en håndbog? Det er virkelig svært – det rækker mine evner ikke til. Jeg har sat et link ind, og skrevet titlen på filmen, og bare rolig den er ikke særlig lang.

Filmen omhandler en Norsk skoleklasse som skal have undervisning i norsk kundskab.

Inden du starter filmen, så vil jeg bede dig op at være opmærksom på eleverne reaktion undervejs i filmen.

Selve undervisningen begynder lidt over 1 minut inde i filmen.

<https://www.youtube.com/watch?v=t-sgx5IY7RM>

Gode lærere gør faget levende

Når du har set filmen så må du godt læse videre på næst side ☺

Så du hvordan elevernes fokus og opmærksomhed ændret sig undervejs?

Kan vi blive enige om at vi godt kan sammenligne (til en hvis grad) klasse undervisning med vores spejder møde, med den store forskel at spejderne kommer frivilligt til spejdermøderne.

Kunne vi bruge nogle af de samme virke midler – Ja da.

Skal alle vores spejdermøder være på den måde? Det ville være fedt – men så ville det være et fuldtid job, og da spejderarbejde er ulønnet, så kommer vi ind i en række problemer.

Nej, så selvfølgelig skal alle spejdermøder ikke foregå på den måde, men kan kunne jo prøve at snige nogle overraskelser ind i de forskellige forløb som I laver i gruppe.

Kunne I, f.eks. i forbindelse med Bålkok, invitere en jæger forbi (med et stykke råvildt) som forklarer spejder hvordan man rensner den, og gør den klar til tilberedning.

Hvad med at mødes på havnen og få en fisker til at lærere spejder hvordan de filetere en fisk (Fjord til bord).

Eller hvad med at trække lidt på netværket blandt lederne i divisionen, f.eks. få et par andre ledere til at komme og overtage dit spejdermøde.

Når du nu har fået lidt at tænke over, vil jeg nu gå videre til et nyt emne, nemlig fastholdelse af spejderne.

Fastholdelse af spejderne.

Så beskrevet tidligere, så findes der ikke nogle nem, hurtig løsning til at klare dette problem.

Der er kun hårdt arbejde, ikke kun for lederne i gruppe, men også for gruppens bestyrelse.

Jeg vil starte med de grundlæggende ting som skal være på plads for at du/I, i gruppen kan finde den løsning som passer på netop jer.

Den første ting som, jeg mener, skal være på plads er, hvilken type af spejder vil I gerne "producer" i gruppen, og hvilken fagfaglighed som jeres spejder skal have. Skal jeres spejder f.eks. være:

Adventure spejderen hvor fokuset ligger på at tage på vilde spejder "eventyr", deltager i de vildelse spejderløb, for at se om de kan blive landes bedste patrulje osv.

Den traditionel spejderen hvor fokuset ligger på de traditionelle spejderdyder (fælles gruppesommerlejr, patruljearbejde osv.)

Være den hjælpsomme spejderen, hvor konfliktløsning, kulturforståelse og børns rettigheder er vigtige end at kunne lave et spisebord, som står fuldstændigt skarp.

Denne opgave er en som gruppebestyrelsen skal/bør håndter.

Hvordan komme vi som gruppebestyrelsen i gang?

Sæt jer ned i gruppebestyrelsen, og beslut hvilken type af spejder som gruppen ønsker at "producere".

Tænk over:

- a. Hvilke spejderværdier er vigtigt for gruppen.
- b. Hvilken økonomi har gruppen.
- c. Hvilken økonomi har forældrene
- d. Hvilket udstyr har gruppen.
- e. Hvilken traditioner har gruppen.
- f. Hvor skal den "færdige" spejder kunne, og hvad skal spejderen have oplevet?
- g. Hvilke færdigheder har lederne.

I næste alle grupper er der i bestyrelsen ungdomsrepræsentanter som kan komme med deres syn på hvad det er som spejderne ønsker. Det svar som bestyrelsen kommer frem til kommer til at danne fundamentet for det videre arbejde.

Der findes ikke er rigtig, eller forkert svar på den type af spejder som gruppen ønsker at "producere". Om gruppebestyrelsen kommer frem til at man ønsker at producere adventurspejder som deltager mod de bedste spejder i landet, er ligeså rigtigt som hvis gruppebestyrelsen kommer frem til at man kun ønsker at producere spejder som "bare" skal kunne etablere en lejreplads, lave mad og bo der i en uge.

Men det er meget vigtige at gruppebestyrelsen tænker sig godt om under processen, og ikke haster beslutninger i gennem.

Sæt mål for de forskellige grene.

Når bestyrelsen har fundet ud af hvilken type af spejder som gruppen skal at "producere", skal bestyrelsen e, evt. med hjælp fra lederne, opsætte "krav" for hvad skal være målet for de forskellige grene.

Tænk over:

- h. Hvilke færdigheder (mærker) skal gennemføre i de forskellige grene.
- i. Hvilke oplevelser skal spejderne have oplevet i de forskellige grene.
- j. Hvilken sociale og personlige evner skal spejderne opnå i de forskelige grene.
- k. Hvilke færdigheder skal lederne have.

Husk at slutproduktet (hvilken type af spejder som gruppen ønsker at "producere") skal være rettesnoren for målene i de forskellige grene.

Lav en beskrivelse/målkrafliste, og hold fast i dem. Det er vigtigt, at undgå at gruppen zig zak hele tiden.

Hold fast i de beslutninger som gruppebestyrelsen er kommet frem til.

I kommer ikke til at fastholde flere spejder, hvis er der en eller flere ledere som ignorerer de beslutninger bestyrelsen er kommet frem til, og laver "jeg plejer at gøre det på min måde og det vil jeg blive ved med".

Nu er det tid til at få lederne i spil

Ledernes opgave

Lederne i gruppe skal ud fra beskrivelser/mål (som bestyrelsen jo lige har lavet) udvælge de spejderfærdigheder (se side 45 i "den røde tråd i spejderarbejde",) som opfylder beskrivelser/mål bedst muligt.

Når lederne er blevet enige, så er det tid til omsætte spejderfærdigheder til DDS mærkeforløb. Lederne skal finde de forløb som vil give spejderne de ønsket færdigheder. Findes der ikke egnet forløb, så må i jo lave jeres egne. DDS mærkerne/forløbene er frivillige og ikke er krav.

Der skulle nu meget gerne være en rød tråd, som går fra familiespejder og helt op til klanspejderne, så de færdigheder som spejderne får i en gren bliver der bygge ovenpå i den næste gren, og til sidst er det færdige "produkt" ligesom bestyrelsen har bestemt i planen.

Skriv på gruppens hjemmeside, hvilken/hvilke mål som bestyrelsen har med spejderne i gruppe, Så ved forældrene også hvad de har "melde" deres barn til. Større børn bliver spejder fordi de kender en som er spejder og det som de laver er "fedt", så de ved allerede en ide om hvad de går ind til.

Årlige møde med forældrene kan også være med til at tydeliggøre bestyrelsens mål.

Nu skal vi i gang med at planlægge nogle spejdermøder

Planlægning af spejdermøderne.

Intro:

Traditioner, sammen med et fast mødeprogram, er vigtige da de danner faste rammer for hvad der skal ske på spejdermøde. Vi, som mennesker, er født dovne, vi vil helst have at vores dag/morgen foregår efter et fast mønster. Går der kludder i vores faste rutiner, så er hele den dag ødelagt, og der kan gå timer før vi er tilbage på sporet.

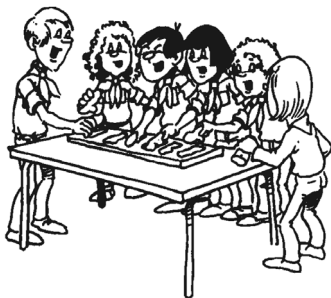
Faste ramme og traditioner skaber en trykthed for spejderne. Dine spejder vil vide hvad der kommer til at ske til spejdermødet.

Et "typisk" program over et spejdermøde ser således ud.

Forløb: Naturen i fokus			
Modul: 1			
Tid:	Aktivitet	Materialer	Ansvarlig
10 min	Startceremoni		
15 min	Leg: bævere ved floden		
20 min	Fluerne har besøkte fødder	Bouillonterning, husblas, syltetøjsglas, flue	
35 min	Valgfri 1-2-3	Stor sodavandsflaske, sand, grus, små og store sten, blade, grene, gaze, elastik, kop, kompas, papertallener, lim	
10 min.	afslutningsceremoni	Sangbøger	

Programmet over spejdermøderne sætte de faste rammer. Spejderne ved, at der er en startceremoni, en leg, nogle spejderfærdigheder moduler og en afslutningsceremoni. Spejderne ved hvor, og hvornår de skal møde.

Traditioner kommer ind under startceremoni og afslutningsceremoni. Har I, i gruppen, nogle særlige traditioner, giver I jeres spejder, spejdernavne? Har de en "brik" så et er kun når alle medlemmerne i patruljen er til stede, at det er muligt at samle patruljens figur, puslespil m.m.

Hvad med særlige råb, eller sange som I synger/råber ved start eller som afslutning på mødet.

Årshjulet:

I bør i gruppe, starte med at lave et årshjul, hvor I indskriver alle de faste begivenheder, som I er blevet enige om at deltage, f.eks. gruppeweekender, generalforsamling, helligedage, typiske ferier, så som jul, efterårsferie, påske osv. Osv.

Når I har lavet dette årshjul, så er hver gren klar til at komme kende arrangementer, spejderløb osv. Nu er I klar til at ligge de valgte forløb (mærker) ind i grenens årshjul.

Og nu er vi næste nået til målstregen, vi mangler bare det sidste stykke, nemlig at planlæg hvert møde.

Inden I begynder, skal I have to ord i tængerne:

Traditioner og fornyelse.

Et udkast til en (ledermødeplan) for et spejder møde kunne se således ud.

Juniormøde (1. december) – Mærkeforløb – Økse

Kl.	Emne	Materialer	Instr.
18:00	Spejderne stiller op i patruljer. Spejderne bydes velkommen	Patruljestander	Juniorleder + Patruljelederne
18:05	Sikkerhedsregler for brug af økse	Økser Rafter, brænde	Juniorleder + Patruljelederne
18:40	Syng en sang	Sangbogen	Patruljelederne
18:45	Sikkerhedsregler for brug af økse	Økser Rafter, brænde	
19:10	Spejderne skal 2 og 2 fortælle sikkerhedsreglerne til en leder. Udlevering af øksebeviser.	Sikkerhedsreglerne for økse	Juniorleder
19:20	Spejderne stiller op i patruljer, og der synges og siges farvel.	Patruljestander	Juniorleder + Patruljelederne

Sikkerhedsregler for brug af økse

Øksehovedet. Det allervigtigste er at kontrollere, om øksehovedet sidder fast. Det gøres ved at tage fat om øksehovedet med den ene hånd og om skaftet med den anden. Hvis øksehovedet kan rokke, må øksen ikke bruges.

Hold afstand. Alle andre skal være mindst 2 m væk, når man bruger øksen. På denne måde minimeres risikoen for, at nogen bliver ramt af øksen eller et stykke brænde.

Huggeblokken skal være så stor, at den kan stå stabilt og ikke rokker. Grav evt. jorden under huggeblokken til, så brændet får et plant og stabilt sted at stå, mens der hugges.

Huggepladsen skal være tydeligt markeret. Det bedste er at indramme den til tre sider med stolper og snor, der sikrer, at eventuelle tilskuere er minimum 2 meter væk fra øksen og eventuelt flyvende brændestykker.

Hugget brænde flyttes til den ene side af huggepladsen eller uden for huggepladsen, hvor de øvrige spejdere kan tage det og placere det i brændeskjul.

Sørg i det hele taget for, at huggepladsen altid er ryddet for træstykker, så ingen snubler eller skrider, mens der hugges brænde. Mindre splinter og træstumper kan med fordel samles og bruges som småt optændingstræ. Saml det og pak det i en pose, mens det er tørt. Saml ikke brænde på huggepladsen, imens en anden hugger brænde.

Fodtøj. Hvis uheldet er ude, og øksen smutter, er solide læderstøvler mere sikre end sandaler eller kondisko. Husk, at lederne altid går foran med et godt eksempel.

Stå med spredte ben i tilpas afstand fra huggeblokken. Tilpas afstand er øksens længde plus din underarm. Tjek, at afstanden er rigtig, ved at hugge i huggeblokken uden brænde på. Du skal stå, så du naturligt rammer midt i blokken.

Skulle du ramme ved siden af træet, eller smutter øksen, er risikoen for, at du rammer dine ben mindst, når du står med spredte ben.

Når du bliver træt, skal du holde pause eller overlade øksen til en anden. Træthed betyder, at du kan miste koncentrationen eller grebet om skaftet og begge dele kan medføre ulykker. Det samme gælder, hvis du får ondt i hænderne (fx begyndende vabler).

Flere øksetips

Om at hugge en tyk rafte over. Det er oftest hurtigere at bruge en sav, hvis træet er tykt. Hvis du alligevel vælger at bruge øksen, skal du hugge i v-form. På den måde hugges spåner af, du undgår at øksen kiler sig fast.

Opbevaring. Man kan komme til skade ved at træde på en økse, der ligger på jorden. Øksen bliver heller ikke væk, hvis den er på sin plads, når den ikke er i brug. Sæt øksen i huggeblokken, så æggen er helt dækket. Øksen skal pakkes væk i regnvejr, når alle forlader lejren samt om natten.

Bær øksen korrekt. Hvis du skal bære øksen over længere strækninger, skal den være i etui. Over kortere afstande skal man holde nede om øksehovedet med æggen bagud, så du ikke risikerer at ramme andre, du passerer på vejen, og så du ikke rammer dig selv, hvis du falder. Se efter, om øksen er skarp og uden hakker i æggen. En skarp økse kiler sig fast i træet. En sløv økse glider lettere af på træet og kan ramme benet på den, der bruger øksen. Man bruger desuden flere kræfter ved at hugge med en sløv økse end med en skarp økse. Se afsnit om vedligehold for vejledning til at slibe en sløv økse.

Rengøring. En våd og snavset økse ruste og bliver sløv. Når øksen er rengjort, skal den lægges i hylster.

Harpiks kan renses af med husholdningssprit. Hvis der er længe til, at øksen skal bruges igen, bør den smøres med en olie. Det forhindrer øksen i at ruste.

Kløve med kile

Tykke brændestykker kan kløves med en kile og en kølle/mukkert. Stil det stykke træ, der skal flækkes på huggeblokken. Sæt kilen i træet, så den går lige gennem kernen. Bank kilen igennem med køllen/mukkerten. På et tidspunkt vil træet give sig, og kilen kan flyttes til næste ønskede brudflade.

Brug aldrig øksehovedet som hammer. Det kan gøre øksehovedet løst og dermed skabe farlige situationer.

Om øksen

Øksen består af et skaft og et hoved. Den skarpe kant, man hugger med, hedder æggen, og bagsiden af hovedet kaldes nakken.

Det er vigtigt, at størrelsen af øksen passer til vedkommende, der skal håndtere den. Hvis du ikke kan styre øksen uden at holde længere oppe (tæt ved øksehovedet), er øksen for stor til dig. Brug en mindre økse. Den er lettere at styre.

Nedenfor er listet nogle af de almindeligste økser.

Miniøkse/Håndøkse/Turøkse er en lille let økse med et kort skaft. Den er ikke anvendelig til større opgaver, men er fin at have med på hike eller andre korte ture, hvor man på forhånd ved, at der skal tændes et lille bål.

Patruljeøkse er den økse, de fleste spejdere bruger. Den fås i forskellige størrelser, der passer til børn.

Skovøkse er en større økse, der bruges til at fælde træer og til at kløve brænde. Den er mere effektiv en patruljeøkse, men sværere at styre. Bør kun anvendes af større spejdere (tropsspejdere, seniorer) samt ledere.

Flækøkse eller **flækhammer** er en speciel økse til at kløve brænde med. Den har et langt skaft og et smalt hoved med en sløv æg. Æggen er sløv for ikke at øksen skal kile sig fast i træet. Nogle flækøkser er lavet til også at slå kiler i. Kun store spejdere og ledere bruger flækøksten.

Vedligeholdelse

En økse skal holdes ren, tør og skarp. (Flækøksten behøver ikke at være så skarp).

Skærpning

Brug en metalfil til at fjerne større hakker i æggen. Øksen slibes på en slibesten. Der findes flere forskellige typer slibestene, men der er altid to ting, man skal huske på:

- Stenen skal fugtes med vand eller et andet smøremiddel, afhængigt af hvilken sten man bruger.
- Øksehovedet skal altid holdes i samme vinkel (20-25 grader) i forhold til stenen, når man sliber.

Som leder kan du med fordel overveje

Hvis man har 2. års juniorer, der i forvejen har øksebevis og erfaring i at hugge med økse, kan man med fordel inddrage dem som undervisere i brug af øksen. Det vil både 1. års- og 2. års-juniorerne have glæde af.

Hvis der er tale om en stor juniorgruppe, kan det være et problem at have økser og huggeblokke nok, og der vil opstå meget ventetid for at prøve at håndtere en økse.

Man kan eventuelt låne nogle økser fra nabogruppen, men man kan også overveje at lave øksebeviset i et noget længere forløb, der fx inkluderer 'Bålmærket' og 'Survivor'.

Evaluering

Aftal i patruljerne, hvordan I vil sikre jer, at I altid overholder sikkerhedsreglerne, når I arbejder med økse. Hvordan siger man det på en pæn måde til en kammerat, der har glemt en af reglerne? Husk, at der er forskel på ond vilje og glemsomhed.

Følg op på regler og rammer løbende, især når der er en given lejlighed.

Når I har lavet en ledermødeplan for hver spejdermøde i årshjul så er I kommet i mål!

Jubiiiiiii

Husk at det er ok at genbruge ledermødeplan i det næste spejder år, men husk nu på fornyelsen, og de erfaringer som I gjorde jer under spejdermøde.

Hvad virket og hvad virket ikke

Hvis I har fulgt denne plan, så er det meget svært at se hvordan I vil miste junior, trop og klanspejderne.

Held og lykke med arbejdet ☺

Gode råd til lederne og bestyrelsen.

- Spejderne har behov for en leder ved roret.
- Mulighed for at overvinde sig selv og gøre ting, de ikke troede, de kunne.
- At de kan slappe af og være sig selv, når de er til spejder.
- Viden som de kan bruge i praksis.
- En rød tråd i gennem deres spejderliv.
- Fællesskab, og venskab, på tværs af sociale skæl, religion, køn og alder.
- Vide, at de er en del af et verdensomspændende fællesskab, og at de som spejder altid har venner som kan hjælpe dem ligegyldig hvor de er i verden.
- Oplevelser, som de ikke kan få andre steder.
- Følelsen af, at de dur til noget, og at alle er lige vigtige (i patruljen).

[illegible]

Spejderløftet

Jeg lover at holde spejderloven

Spejderloven

Den, der er med i spejdernes fællesskab, gør sit bedste for:

- at finde sin egen tro og have respekt for andres
 - at værne om naturen
 - at være en god kammerat
- at være hensynsfuld og hjælpe andre
 - at være til at stole på
- at høre andres meninger og danne sin egen
- at tage medansvar i familie og samfund

Motto

Vær beredt